ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра бізнесу та управління

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-методичної роботи
_____ Ярослав ШТАНЬКО
“ 31 ” серпня 2026 р.

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність:	D3 Менеджмент
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	«Логістика»
Освітній рівень:	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	обов’язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська
Семестр викладання	I

Івано-Франківськ
2026

РОЗРОБНИК:
к.е.н., доцент кафедри
бізнесу та управління Наталія РОЗУМОВИЧ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри бізнесу та управління
протокол № 1 від 28 серпня 2026 року

завідувач кафедри Ірина ПОПАДИНЕЦЬ

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП Любов ГРИНІВ

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 31.08.2026 року

e-mail	rozumovych.nataliia@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	205
Посилання на сайт	Наталія РОЗУМОВИЧ
Сторінка курсу в СДО	Економічна теорія

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни «Економічна теорія»

Навчальна дисципліна «Економічна теорія» займає базове місце у навчальному процесі здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей, оскільки виступає тим фундаментом, на якому базується вивчення всіх наступних економічних дисциплін. Дана дисципліна є невід'ємною частиною циклу дисциплін, включених до групи базових дисциплін професійної підготовки, необхідних фахівцям, зайнятим у сфері логістичної, маркетингової, фінансової, банківської, страхової та підприємницької діяльності.

Навчальна дисципліна передбачає формування ґрунтовних знань про економічну систему суспільства, закони її функціонування і розвитку для розуміння чинників зародження, утвердження і напрямів розвитку сучасних соціально-економічних систем, їх спроможності задовольняти потреби людей. Вивчення дисципліни передбачає формування системи теоретичних знань щодо понятійно-категоріального апарату економічної теорії; ґрунтовне оволодіння сутністю економічних явищ і процесів; забезпечення базової фундаментальної теоретичної підготовки, необхідної для подальшого вивчення циклу економічних дисциплін; глибоке розуміння законів і основних тенденцій економічного розвитку суспільства.

Метою дисципліни є формування знань про зміст і сутність економічних явищ, категорій і понять функціонування економічної системи.

Цілі та зміст навчальної дисципліни «Економічна теорія» це формування у здобувачів освіти ґрунтових знань про економічну систему суспільства, закони її функціонування і розвитку, для розуміння чинників зародження, утвердження і напрямів розвитку сучасних соціально-економічних систем, їх спроможності більш повно задовольняти потреби людей.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- сутність економічних відносин, економічних законів і принципів;
- закономірності розвитку економічних систем;
- визначити методологічні основи ефективного використання обмежених економічних ресурсів для більш повного задоволення потреб членів суспільства;
- розуміти механізм функціонування ринку, формування ринкової рівноваги;
- фундаментальні проблеми економіки;
- сутність товару, товарних відносин;
- сутність домогосподарств і форм підприємств;
- галузеві особливості виробництва;
- господарський механізм функціонування економіки і його державне регулювання;
- особливості економіки світового господарства і форми міжнародних економічних відносин;

- сучасні глобальні проблеми.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен вміти:

- обґрунтовувати загальні основи економічного життя суспільства;
- розкривати закономірності розвитку суспільного виробництва;
- з'ясовувати механізм дії економічних законів і механізм використання їх суб'єктами господарської діяльності в умовах ринкової економіки;
- визначити шляхи формування соціально – орієнтованої економіки;
- визначити попит і пропозицію, ринкову ціну і ринкову рівновагу;
- аналізувати економічні функції держави;
- орієнтуватись в економії світового господарства і міжнародних економічних відносин;
- визначити економічні аспекти глобальних проблем і шляхи їх розв'язання.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Логістика»

Шифр та назва компетентності	**Шифр та назва програмних результатів навчання**
ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.	ПР 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.
ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ПР 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.
ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і	

письмово.	
ЗК7. Здатність спілкуватися іноземною мовою.	
ЗК14. Здатність працювати у міжнародному контексті.	
СК11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	**1**		
Семестр	**1**		
Кількість кредитів ЄКТС	**3**		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	**28** (в годинах)	**6** (в годинах)
	семінари, практичні	**28** (в годинах)	**6** (в годинах)
Самостійна робота		**34** (в годинах)	**78** (в годинах)
Форма підсумкового контролю	**залік** **30** (в годинах)		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
	Управлінська економіка
	Економіка бізнесу
	Бухгалтерський облік

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Тема 1 Економічна теорія: предмет, методи, закони та функції економічної теорії (2 год)

Предмет економічної теорії. Методи економічної теорії. Наукове економічне мислення. Наукова абстракція. Аналіз і синтез. Індукція і дедукція. Економічне моделювання. Економічний експеримент. Розробка наукової гіпотези. Економічна категорія. Економічні закони. Форми пізнання та використання економічних законів. Об'єктивний характер економічних законів. Роль економічної теорії у суспільному житті. Економічне мислення. Буденне мислення. Наукове мислення. Етапи формування наукового економічного мислення. Формування економічної політики. Значення економічної теорії.

Питання для самостійного вивчення: Економічні принципи, їх значення та роль в економічній теорії.

Тема 2 Рушійні сили економічного розвитку (2 год)

Потреба. Характеристика біологічних потреб, соціальних потреб та духовних потреб. Економічні та соціальні потреби. Ієрархія потреб Маслоу. Характеристика класифікаційних ознак економічних потреб. Благо, його сутність, характеристика та різновиди. Крива виробничих потужностей. Закон зростання альтернативної вартості. Економічні інтереси. Суб'єкти економічних інтересів. Об'єкти економічних інтересів. Шляхи поєднання економічних інтересів. Рушійні сили економічного розвитку. Суперечність.

Питання для самостійного вивчення: Моделі ієрархії людських потреб за Маслоу, Алдерфером та Герцбергом.

Тема 3 Економічні системи суспільства (2 год)

Поняття “системи”. Ознаки системи. Властивості системи. Підходи до визначення економічної системи. Основні елементи економічної системи. Склад системи економічних відносин. Класифікація економічних систем. Традиційна економічна система - характеристика та ознаки. Засади планової, або командної економіки. Ринкова економічна система та її характерні ознаки. Риси змішаної економіки. Моделі змішаної економіки ринкового типу. Місце і роль людини в економічній системі.

Питання для самостійного вивчення: Структурні елементи економічної системи.

Тема 4 Основні фактори та ефективність суспільного виробництва (2 год)

Фактори виробництва значення та характеристика. Основні фактори виробництва. Характеристика розвинених факторів виробництва. Загальні та

спеціалізовані фактори. Склад факторів виробництва. Екологічний фактор виробництва. Підприємницькі здібності – особливий, специфічний фактор виробництва. Сучасні продуктивні сили. Виробничі відносини та їх характеристика. Економічне зростання: суть та значення. Характеристика економічної та соціальної ефективності виробництва. Продуктивність праці на мікрорівні. Трудомісткість. Матеріаловіддача та її розрахунок. Капіталовіддача та її розрахунок. Показник екологоекономічної ефективності.

Питання для самостійного вивчення: Основні фактори суспільного виробництва та їхній взаємозв'язок.

Тема 5. Сутність і еволюція грошей (2 год)

Походження грошей. Продуктові гроші. Металеві гроші. Перетворення золота на загальний еквівалент. Основні концепції причини виникнення грошей. Теорії походження грошей. Бартер. Переваги грошового обміну товарів і послуг над бартерним. Сучасні теорії грошей. Форми вартості грошей та їх характеристика. Функції грошей як загального еквівалента. Повноцінні та неповноцінні гроші їх відмінності. Грошовий обіг і його закони. Рівняння обміну грошей. Грошові агрегати та їх характеристика. Інфляція. Грошова система та її елементи.

Питання для самостійного вивчення: Характеристика паперово-кредитної системи. Кредитні гроші та їх роль у суспільстві.

Тема 6. Ринок і механізм його функціонування (2 год)

Умови виникнення ринку. Функції ринку та їх характеристика. Основні елементи сучасного ринку. Структура ринку. Територіальна структура ринку. Ринковий механізм. Попит. Чинники, що впливають на величину попиту. Пропозиція. Нецінові фактори впливу на пропозицію. Конкуренція та умови її виникнення. Види конкуренції. Методи конкурентної боротьби. Методи здійснення нечесної конкуренції.

Питання для самостійного вивчення: Сутність, виникнення та форми монополізму. Форми монополій.

Тема 7. Ринкова інфраструктура (2 год)

Інфраструктура ринку. Елементи ринкової інфраструктури. Функції інфраструктури ринку. Банки та їх місце в ринковій інфраструктурі. Банківська система. Основне призначення банків. Банківські операції. Активні операції банків. Пасивні операції банків. Комісійні операції. Біржа та критерії її класифікації. Види бірж та їх характеристика. Цінні папери. Види цінних паперів. Ринок цінних паперів. Біржа праці. Види біржових угод та їх характеристика.

Питання для самостійного вивчення: Організаційні форми продажу товарів та послуг. Біржові посередники та їх характеристика.

Тема 8. Підприємництво і підприємство в системі ринкових відносин (2 год)

Підприємництво як особливий вид діяльності. Ознаки підприємництва. Основні суб'єкти підприємницької діяльності в Україні. Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності. Основні функції підприємницької діяльності. Основні моделі підприємництва. Види підприємництва та їхня характеристика. Основні форми організації підприємницької діяльності. Види партнерства. Підприємство. Сучасна фірма. Головне завдання підприємства. Класифікації ознаки підприємств. Домогосподарство як суб'єкт ринкових відносин. Основні функції домогосподарство. Економічні основи функціонування підприємства.

Питання для самостійного вивчення: Корпорація як організаційна форма підприємництва. Характеристика добровільних об'єднань підприємницьких структур.

Тема 9. Витрати виробництва і прибуток (2 год)

Витрати виробництва, їх суть. Джерела формування виробничих витрат. Трансакційні витрати. Собівартість продукції та її характеристика. Основні шляхи зниження собівартості. Основні теорії прибутку. Види прибутку та його характеристика. Функції прибутку. Маса прибутку. Норма прибутку. Норма рентабельності. Роздрібна ціна.

Питання для самостійного вивчення: Фактори від яких залежить прибуток підприємства. Напрямки використання прибутку підприємством.

Тема 10. Відтворення та економічне зростання. Основні макроекономічні показники (2 год)

Процес суспільного відтворення. Відтворення природних ресурсів. Відтворення національного продукту і національного багатства. Валовий внутрішній продукт та його характеристика. Методи обчислення ВВП. Показник чистого внутрішнього продукту його характеристика та розрахунок. Національне багатство. Складові національного багатства. Економічне зростання та його сутність. Типи економічного зростання. Фактори економічного зростання. Нагромадження. Інвестиції — вкладення коштів в основний капітал.
Методи обчислення валового внутрішнього продукту. Чистий національний дохід.

Питання для самостійного вивчення: Просте, розширене і звужене відтворення та їх характеристика.

Тема 11. Макроекономічна нестабільність (2 год)

Ознаки показників економічної активності. Першопричина (поштовх) нової періодичної кризи. Передумови середніх економічних циклів. Характерні особливості середніх циклів. Короткі та довгі цикли. Безробіття. Основні причини

виникнення безробіття. Класифікація безробіття. Інфляція: сутність, причини та соціально-економічні наслідки. Види інфляції. Темп інфляції. Рівняння номінальної процентної ставки. Рівняння Фішера.

Питання для самостійного вивчення: Характеристика форм зайнятості. Рівень безробіття у період війни

Тема 12. Доходи населення і його соціальний захист (2 год)

Доходи населення. Формування грошових доходів. Загальні й чисті грошові доходи. Сукупний дохід. Характеристика трудових, нетрудових та прихованих доходів. Оплата праці як винагорода за виконану працю. Соціальні трансферти, або трансфертні платежі. Соціальні трансферти. Доходи від власності. Дохід від підприємницької діяльності. Заробітна плата, її види, форми і системи. Основна заробітна плата та її характеристика. Додаткова заробітна плата та інші заохочувальні та компенсаційні виплати. Персональний розподіл доходів. Фактори, що впливають на структуру сімейних доходів. Джерела формування сімейних доходів. Зміст закону Енгеля. Основні завданнями соціального захисту в Україні. Основні види соціального страхування і захисту населення.

Питання для самостійного вивчення: Теорія «залізного закону заробітної плати». Гарантований прожитковий мінімум та його розмір. Причини нерівності розподілу доходів.

Тема 13. Фінансово-кредитна система (2 год)

Основі риси фінансів. Види фінансів та їх характеристика. Функції фінансів. Головний фінансовий план держави. Найважливіша ланка фінансової системи держави. Головні джерела формування надходжень до державного бюджету. Форми виплат із державного бюджету. Принципи бюджетного фінансування. Бюджетний кредит. Заходи щодо обмеження бюджетного дефіциту. Податки і податкова система. Елементи системи оподаткування. Види податкових пільг. Класифікація податків. Сутність кредиту та його роль в економіці. Принципи функціонування кредиту. Форми і функції кредиту.

Питання для самостійного вивчення: Держане казначейство та його роль в економіці. Характеристика стану державного бюджету. Міжнародний Валютний Фонд та його призначення.

Тема 14. Світове господарство та його еволюція (2 год)

Світове господарство та його характеристика. Міжнародний поділ праці та його особливості в сучасних умовах. Чинники розвитку МПП. Розвиток технічного прогресу. Міжнародна торгівля. Важливі характеристики зовнішньої торгівлі. Міжнародна торгівля послугами. Міжнародна торгівля товарами. Міжнародний рух капіталу. Передумови, що обумовлюють міжнародний рух капіталу. Міжнародна міграція робочої сили. Міжнародна (зовнішня) міграція та її форми.

Питання для самостійного вивчення: Сучасні тенденції розвитку світової торгівлі. Глобалізація та її характерні ознаки.

Зміст практичних занять

Семінарське заняття №1(2 год)

Тема 1 Економічна теорія: предмет, методи, закони та функції економічної теорії (2 год)

На основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання:

1. Предмет економічної теорії.
2. Методи пізнання економічної теорії.
3. Загальні закони. Спеціальні закони.
4. Функції економічної теорії.
5. Економічне мислення та його характеристика.

Усна відповідь, ситуаційні завдання, тести.

Семінарське заняття №2 (2 год)

Тема 2. Рушійні сили економічного розвитку

На основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання:

1. Потреба. Характеристика біологічних потреб, соціальних потреб та духовних потреб.
2. Економічні та соціальні потреби.
3. Ієрархія потреб Маслоу.
4. Характеристика класифікаційних ознак економічних потреб.
5. Благо, його сутність, характеристика та різновиди.
6. Крива виробничих потужностей. Закон зростання альтернативної вартості. Економічні інтереси.
7. Суб'єкти та обєкти економічних інтересів. Шляхи поєднання економічних інтересів.
8. Рушійні сили економічного розвитку.

Усна відповідь, ситуаційні завдання, тести.

Семінарське заняття №3(2 год)

Тема 3. Економічні системи суспільства

На основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання):

1. Поняття “системи”. Ознаки системи. Властивості системи.
2. Основні елементи економічної системи. Склад системи економічних відносин.

3. Класифікація економічних систем.
4. Традиційна та планова економічні системи - характеристики та ознаки.
5. Ринкова економічна система та її характерні ознаки.
6. Риси змішаної економіки.
7. Моделі змішаної економіки ринкового типу.

Усна відповідь, ситуаційні завдання, тести.

Семінарське заняття №4 (2 год)

Тема 4. Основні фактори та ефективність суспільного виробництва

На основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання:

1. Фактори виробництва значення та характеристика.
2. Характеристика розвинених факторів виробництва.
3. Сучасні продуктивні сили.
4. Виробничі відносини та їх характеристика.
5. Економічне зростання: суть та значення.
6. Характеристика економічної та соціальної ефективності виробництва.
7. Продуктивність праці на мікрорівні.

Усна відповідь, ситуаційні завдання, тести.

Семінарське заняття 2 (2 год)

Тема 5. Сутність і еволюція грошей

На основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання:

1. Походження грошей.
2. Продуктові гроші. Металеві гроші.
3. Основні концепції причини виникнення грошей.
4. Теорії походження грошей.
5. Бартер. Переваги грошового обміну товарів і послуг над бартерним.
6. Сучасні теорії грошей. Форми вартості грошей та їх характеристика.
7. Функції грошей як загального еквівалента.
8. Грошовий обіг і його закони. Рівняння обміну грошей.
9. Грошові агрегати та їх характеристика.
10. Інфляція. Грошова система та її елементи.

Усна відповідь, ситуаційні завдання, тести.

Семінарське заняття №6 (2 год)

Тема 6. Ринок і механізм його функціонування

На основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання:

1. Умови виникнення ринку.
2. Функції ринку та їх характеристика.
3. Основні елементи сучасного ринку.

4. Структура ринку.
5. Ринковий механізм.
6. Попит. Чинники, що впливають на величину попиту.
7. Пропозиція. Нецінові фактори впливу на пропозицію.
8. Конкуренція та умови її виникнення.
9. Види конкуренції. Методи конкурентної боротьби.

Усна відповідь, ситуаційні завдання, тести.

Семінарське заняття №7 (2 год)

Тема 7. Ринкова інфраструктура

На основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання:

1. Інфраструктура ринку. Елементи ринкової інфраструктури.
2. Функції інфраструктури ринку.
3. Банки та їх місце в ринковій інфраструктурі. Банківська система.
4. Банківські операції. Активні операції банків. Пасивні операції банків. Комісійні операції.
5. Біржа та критерії її класифікації.
6. Види бірж та їх характеристика.
7. Цінні папери. Види цінних паперів. Ринок цінних паперів.
8. Біржа праці. Види біржових угод та їх характеристика.

Усна відповідь, ситуаційні завдання, тести.

Семінарське заняття №8 (2 год)

Тема 8. Підприємництво і підприємство в системі ринкових відносин

На основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання:

1. Підприємництво як особливий вид діяльності.
2. Ознаки підприємництва. Основні суб’єкти підприємницької діяльності в Україні.
3. Обмеження у здійсненні підприємницької діяльності.
4. Основні функції підприємницької діяльності.
5. Основні моделі підприємництва.
6. Види підприємництва та їхня характеристика.
7. Основні форми організації підприємницької діяльності.
8. Економічні основи функціонування підприємства.

Усна відповідь, ситуаційні завдання, тести.

Семінарське заняття №9 (2 год)

Тема 9. Витрати виробництва і прибуток

На основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання:

1. Витрати виробництва, їх суть.
2. Джерела формування виробничих витрат.
3. Собівартість продукції та її характеристика. Основні шляхи зниження собівартості.

4. Основні теорії прибутку.
5. Види прибутку та його характеристика. Функції прибутку.
6. Маса прибутку. Норма прибутку.
7. Норма рентабельності. Роздрібна ціна.

Усна відповідь, ситуаційні завдання, тести.

Семінарське заняття №10 (2 год)

Тема 10. Відтворення та економічне зростання. Основні макроекономічні показники

На основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання:

1. Процес суспільного відтворення. Відтворення природних ресурсів.
2. Відтворення національного продукту і національного багатства.
3. Валовий внутрішній продукт та його характеристика. Методи обчислення ВВП.
4. Показник чистого внутрішнього продукту його характеристика та розрахунок.
5. Національне багатство. Складові національного багатства.
6. Економічне зростання та його сутність. Типи економічного зростання. Фактори економічного зростання.
7. Нагромадження. Інвестиції — вкладення коштів в основний капітал.

Усна відповідь, ситуаційні завдання, тести.

Семінарське заняття №11 (2 год)

Тема 11. Макроекономічна нестабільність

На основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання:

1. Ознаки показників економічної активності. Першопричина (поштовх) нової періодичної кризи.
2. Передумови середніх економічних циклів.
3. Характерні особливості середніх циклів.
4. Короткі та довгі цикли.
5. Безробіття. Основні причини виникнення безробіття. Класифікація безробіття.
6. Інфляція: сутність, причини та соціально-економічні наслідки. Види інфляції. Темп інфляції.
7. Рівняння номінальної процентної ставки. Рівняння Фішера.

Усна відповідь, ситуаційні завдання, тести.

Семінарське заняття №12 (2 год)

Тема 12. Доходи населення і його соціальний захист

На основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання:

1. Доходи населення. Формування грошових доходів.
2. Оплата праці як винагорода за виконану працю.

3. Доходи від власності. Дохід від підприємницької діяльності.
4. Заробітна плата, її види, форми і системи.
5. Фактори, що впливають на структуру сімейних доходів.
6. Джерела формування сімейних доходів.
7. Основні завданнями соціального захисту в Україні.
8. Основні види соціального страхування і захисту населення.

Усна відповідь, ситуаційні завдання, тести.

Семінарське заняття №13 (2 год)

Тема 13. Фінансово-кредитна система

На основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання:

1. Основі риси фінансів. Види фінансів та їх характеристика. Функції фінансів.
2. Головний фінансовий план держави.
3. Головні джерела формування надходжень до державного бюджету.
4. Форми виплат із державного бюджету.
5. Принципи бюджетного фінансування.
6. Бюджетний кредит.
7. Податки і податкова система. Елементи системи оподаткування.
8. Види податкових пільг. Класифікація податків.
9. Сутність кредиту та його роль в економіці. Принципи функціонування кредиту. Форми і функції кредиту.

Усна відповідь, ситуаційні завдання, тести.

Семінарське заняття №14 (2 год)

Тема 14. Світове господарство та його еволюція

На основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання:

1. Світове господарство та його характеристика.
2. Міжнародний поділ праці та його особливості в сучасних умовах. Чинники розвитку МПП.
3. Розвиток технічного прогресу.
4. Міжнародна торгівля. Важливі характеристики зовнішньої торгівлі. Міжнародна торгівля послугами. Міжнародна торгівля товарами.
5. Міжнародний рух капіталу. Передумови, що обумовлюють міжнародний рух капіталу. Міжнародна міграція робочої сили.
6. Міжнародна (зовнішня) міграція та її форми.

Усна відповідь, ситуаційні завдання, тести.

Зміст самостійної роботи здобувачів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

Найменування видів робіт	Розподіл годин за формами навчання	
	денна	заочна
Самостійна робота, год, у т.ч.:	34	78
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	7	25
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	10	20
Підготовка до поточного контролю	7	13
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	10	20

ПОЛІТИКА КУРСУ

Коротко, з покликанням на відповідну нормативну базу УКД, висвітлити питання:[1]

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з "Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти". Ознайомитись з документом можна за покликанням.

[1] зміст пунктів може редагуватись з огляду на особливості курсу

2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за покликанням.

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно "Положення про організацію освітнього процесу" здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за покликанням.

4) щодо дотримання академічної доброчесності

"Положення про академічну доброчесність" закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за покликанням.

5) щодо використання штучного інтелекту

"Положення про академічну доброчесність" визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за покликанням.[2] *"Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів" містить рекомендації щодо використання в*

[2] визначається політика використання ШІ в навчальній дисципліні - дозволене/заборонене, правила використання

академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за покликанням.

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анульовується без права перескладання. Ознайомитись з відповідним документом можна за посиланням.

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за покликанням.[3]

Під час вивчення навчальної дисципліни "Економічна теорія" студентам надається можливість перерахування неформальної освіти. До прикладу, із запропонованого переліку можна пройти сертифіковані (безкоштовні) курси на освітніх платформах, відтак сертифікат, який отримали під час навчання, – є підтвердженням засвоєння студентом окремих тем, що включені у зміст дисципліни.

№ п/п	Перелік сертифікованих (безкоштовних) онлайн-курсів	Перелік тем, які можуть бути перераховані (за умови наявності сертифіката на ім'я та прізвище студента/студентки)
1.	Prometheus Просто про гроші	Тема . Сутність і еволюція грошей

[3] визначається перелік електронних та інших ресурсів та умови перезарахування

	https://prometheus.org.ua/prometheus-free/prostogroshi-financecourse/	
2.	Prometheus Економіка на кожен день https://prometheus.org.ua/prometheus-free/economics-for-everyday-life/	Тема. Ринок і механізм його функціонування
3.	Prometheus Основи фінансів та інвестицій https://prometheus.org.ua/prometheus-free/finance-investment-basics/	Тема. Фінансово-кредитна система
4.	Prometheus Підприємництво: Хто ваш клієнт? https://prometheus.org.ua/prometheus-free/%d0%bf%d1%96%d0%b4%d0%bf%d1%80%d0%b8%d1%94%d0%bc%d0%bd%d0%b8%d1%86%d1%82%d0%b2%d0%be-%d1%85%d1%82%d0%be-%d0%b2%d0%b0%d1%88-%d0%ba%d0%bb%d1%96%d1%94%d0%bd%d1%82/	Тема. Підприємництво і підприємство в системі ринкових відносин
5.	Prometheus Особистий та сімейний бюджет https://prometheus.org.ua/prometheus-free/personal-and-family-budget/	Тема. Доходи населення і його соціальний захист
6.	Prometheus Лідерство у команді https://prometheus.org.ua/prometheus-free/team-leadership/	Тема. Підприємництво і підприємство в системі ринкових відносин
7.	Prometheus Право на бізнес https://prometheus.org.ua/prometheus-free/pravo-na-biznes-zaluchennia-resursiv/	Тема. Підприємництво і підприємство в системі ринкових відносин

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
ПР 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя. ПР 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.	МН 1 - словесні методи МН 2 - наочні методи МН 4 – індуктивний МН 5 – дедуктивний МН 7 – аналітичний МН 8 – синтетичний МН 9 – порівняння МН 10 – узагальнення МН 15 - проблемно-пошуковий МН 17 – дослідницький МН 18 - методи самостійної роботи вдома МН 20 - інтерактивні методи	МФО 3 – диференційований залік МФО 4 - поточний контроль МФО 5 - усний контроль МФО 8 - тестовий контроль

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНІ РЕСУРСИ

Для вивчення навчальної дисципліни «Економічна теорія» необхідно:

1) проектор або інший мультимедійний екран для демонстрації економічних показників, архівних матеріалів та презентацій;
2) доступ до генеративних моделей ШІ (платформи для роботи з текстом, зображеннями та відео, такі як Gemini та ін.) для виконання практичних завдань;
3) хмарні сховища даних (Google Drive) для спільного доступу до інформації та роботи над завданнями
4) підписка на цифрові медіатеки та бази даних (наприклад, доступи до платформ або академічних ресурсів) для аналізу зразків сучасної економіки;
5) книги, що входять до програми навчального курсу.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	Всього	60	35	60

Підсумкові контрольні заходи	залік	40	25	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання (аудиторні заняття):

«незадовільно»	володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність висловити думку на елементарному рівні; володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;
«задовільно»	володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки;

«добре»	здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень: вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, та вміє застосовувати його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;
«відмінно»	виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість "н" в журналі буде виставлено "0" (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».[4]

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

[4]можна вказати теми чи завдання, які є обов'язковими до виконання, а також особисті підходи до оцінювання рівня знань здобувачів під час аудиторної роботи

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ[5]

Основна література

1. Білецька Л., Савич В., Білецький О. Економічна теорія. Політекономія, мікроекономіка, макроекономіка. Київ: Центр навчальної, 2018. 688 с.
2. Галушка З. І., Поченчук Г. М. Економіка: теорія і практика. Підручник. Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2020. 232 с.

[5] обов'язково: враховувати вимоги ДСТУ 8302:2015 (відповідно до Наказу № 65, від 4.03. 2016), рекомендації Національного агентства з забезпечення якості вищої освіти, використовувати літературу за останні 5-7 років, наводити власні публікації за змістом навчальної дисципліни.

3. Економічна теорія: закономірності, практика та сучасність : підручник / Е. М. Забарна, О. М. Козакова, Н. О. Задорожнюк [та ін.] ; Одес. нац. політехн. ун-т. Херсон. Олді-плюс.2020. 412 с.
4. Економічна теорія : навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків : Право, 2019. 268 с.
5. Економічна теорія : навч. посіб. у 2 ч. / Н. Г. Ушакова, О. А. Кулініч, Л.М. Зарецька. Частина ІІ. Харків : Монограф, 2018. 219 с.
6. Економічна теорія: підруч. / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін.; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
7. Захарченко О., Барановська М., Козак Ю. Основи економічної теорії : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 264 с.
8. Касьяненко Л. Економічна теорія : навч. посіб. Київ : Центр навч. літератури, 2019. 224 с.
9. Кокарєв І. В. Основи економічної теорії : навч. посіб. Дніпро ДДУВС, 2020. 100 с.

Додаткова література

10. Ерхард Л. Добробут для всіх / пер. з нім. В. Сеника, А. Лапчак. Київ. ТОВ «Велл Букс»; Інститут вільної економіки, 2023. 368 с
11. Марченко О. С. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. / О. С. Марченко; М-во освіти та науки України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. екон. теорії. Харків : Право, 2022. 246 с.
12. Нематеріальна економіка: управління формуванням і використанням інтелектуального капіталу : моногр. / за ред. Л. С. Шевченко. Харків : Право, 2014. 404 с.
13. Основи економічної теорії у структурно-логічних схемах : навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид., змін. та допов. Харків : Право, 2013. 136 с.
14. Соколов М., Горлач М., Гущенко В. та ін. Економічна теорія : підруч. для вищої школи. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 532 с.
15. Чепінога В. Г. Основи економічної теорії : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 656 с.
16. Шевченко Л. С. Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства) : навч. посіб. у питаннях і відповідях. Харків : Право, 2022. 312 с.
17. Якобчук В. П. Економічна теорія : підручник. Київ : Ліра-К, 2020. 450

Електронні ресурси

18. Економічна теорія [Електронний ресурс]: методичні рекомендації до виконання практичних завдань для здобувачів вищої освіти спеціальності 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії" освітньої

програми "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії" першого (бакалаврського) рівня / уклад. Т. С. Черкашина. Х. ХНЕУ ім. С. Кузнеця. 2025. 57 с.

19. Економічна теорія [Електронний ресурс]: навчальний посібник для самостійної роботи студентів / М. А. Мащенко, М. С. Бріль,О. М. Кліменко та ін. ; за заг. ред. М. А. Мащенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 266 с.

20. Глобальний рейтинг країн за індексом глобалізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://nonews.co/directory/lists/countries/globalization-iu ndex

21. Індекс людського розвитку (ІЛР) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.undp.org/uk/ukraine/press-releases/ukrayina-zalyshayetsyakrayinoyu-z-vysokym-indeksom-lyudskoho-rozvytku-zvit-undp#:~:text

22. Перцович Т.М., Розумович Н.Ф. Трансформація торгівлі, вплив інноваційних змін на торгові процеси. Наука і техніка сьогодні, серія "Економіка". 2024. С.325-340 http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/issue/view/289/388

23. Розумович Н.Ф. Перцович Т.М. Процес сучасного менеджменту через трансформацію функцій. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. http://www.journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1778

24. Розумович Н.Ф., Куцеля Р.Р. Характеристика сутності та складових державної інвестиційної політики. Економіка та суспільство 2025. №73 https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5850

25. Розумович Н.Ф., Куцеля Р.Р. Менеджмент як інструмент захисту конгнітивноо ресурсу співробітника. Журнал категорії Б.Успіхи і досягнення у науці Серія Управління та адміністрування. Випуск 3(25) 2026 С.1140-1149 https://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/39170

26. Розумович Н.Ф. Оцінка впливу розвитку цифрової інфраструктури на інвестиційну прваблививість. Журнал категорії Б. Наукові записки Львівського університету бізнесу та прав (48). 2026 С.167-174 https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/2030

27. Розумович Н.Ф., Перцович Т.О. Роль системи управління змінами в мінімізації фінансових ризиків на підприємстві Журнал категорії Б Наукові інновації та передові технології №5(57). 2026 С.775-785 https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/43778

28. www.kmu.gov.ua - Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.

29. www.mfu.gov.ua - Офіційний сайт Міністерства фінансів України.

30. www.nbu.gov.ua - Офіційний сайт Національного банку України.

31. www.stat.gov.ua - Офіційний сайт Державної служби статистики України.

32. www.treasury.gov.ua - Офіційний сайт Державного казначейства України.